

Regeringens proposition

1988/89: 25

med förslag om tilläggsbudget I till
statsbudgeten för budgetåret 1988/89, m. m.

Prop.
1988/89: 25

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 27 oktober 1988 för de åtgärder och de ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Odd Engström

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås utgifter m. m. på tilläggsbudget I till statsbudgeten för innevarande budgetår. De anslag som begärs uppgår till drygt 118 milj. kr. De största anslagen går till lokaliseringsbidrag till Boliden Mineral AB, anskaffning av ett nytt utsjöbevakningsfartyg till kustbevakningen samt till statens invandrarverk för avarbetning av balansärenden. Vidare föreslås bl. a. att statens vattenfallsverk får avyttra aktier i Bråvalla Kraft AB och i Sikfors kraftstation.

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande och statsråden Sigurd-
sen, Hjelm-Wallén, S. Andersson, Bodström, Dahl, R. Carlsson, Hell-
ström, Johansson, Hultström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist,
Thalén, Engström, Freivalds och Wallström.

Föredragande: statsministern Carlsson, statsråden Engström, Freivalds,
S. Andersson, R. Carlsson, Bodström, G. Andersson, Thalén, Johansson
och Dahl.

Proposition med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

Statsrådet Engström anför:

Regeringen har i proposition 1988/89: 3 om bidrag vid adoption av
utländska barn föreslagit riksdagen att på tilläggsbudget till statsbudgeten
för innevarande budgetår anvisa 30 milj. kr. för detta ändamål.

Regeringen har vidare i prop. 1988/89: 47 om vissa ekonomisk-politiska
åtgärder, m.m. föreslagit riksdagen att sammanlagt drygt 180 milj. kr.
anvisas för åtgärder syftande till ökat arbetskraftsutbud samt ökad rörlig-
het på arbetsmarknaden. I propositionen föreslås också en engångsökning
av anslaget till länsbostadsnämnderna om drygt 30 milj. kr. för utveckling
av ADB-system hos statens bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB).

De ytterligare medelsbehov utöver gällande statsbudget som nu kan
överblickas och andra frågor som bör tas upp i detta sammanhang bör
sammanfattas i en gemensam proposition angående utgifter på tilläggs-
budget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89. Denna proposition bör
föreläggas riksdagen nu. Skulle anslagsframställningar därutöver på till-
läggsbudget för innevarande budgetår visa sig ofrånkomliga bör dessa
föreläggas riksdagen vid en senare tidpunkt.

Statsministern och statsråden föredrar förslag till riksdagen i frågor
angående anslag m. m. på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret
1988/89. Anförandena redovisas i underprotokollen för resp. departe-
ment.

Statsrådet Engström avslutar:

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att besluta om anslag på tilläggsbudget I till statsbudgeten för
budgetåret 1988/89 och vidta åtgärder i enlighet med de förslag som
föredragandena har lagt fram.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar
att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört
för de åtgärder och de ändamål som föredragandena har hemställt om.

Regeringen beslutar vidare att de anföranden som redovisas i underprotokollen och en sammanställning över de anslag som regeringen begär skall bifogas propositionen enligt följande:

Justitiedepartementet	Bilaga 1
Utrikesdepartementet	Bilaga 2
Försvarsdepartementet	Bilaga 3
Finansdepartementet	Bilaga 4
Utbildningsdepartementet	Bilaga 5
Arbetsmarknadsdepartementet	Bilaga 6
Industridepartementet	Bilaga 7
Civildepartementet	Bilaga 8
Miljö- och energidepartementet	Bilaga 9
Anslagsförteckning	Bilaga 10

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 oktober 1988

Föredragande: statsrådet Freivalds

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

Andra huvudtiteln

D. Domstolsväsendet m. m.

[1] D 7. Information till nämndemän

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Föredragandens överväganden

Frågan om information och utbildning av nämndemän har vid flera tillfällen behandlats i riksdagen (se JuU 1982/83: 32, s. 30f och 1986/87: 25, s. 9f). Det har då uttalats att någon mer organiserad eller permanent verksamhet som syftar till en egentlig juridisk utbildning av nämndemännen inte kan anses lämplig med hänsyn till den ställning som lekmän som nämndemännen intar.

Frågan aktualiserades senast i riksdagen i maj 1988 med anledning av motionsönskemål om bättre information och utbildning till nämndemän. Justitiekottet uttalade därvid (JuU 1987/88: 38, s. 16) att utskottet ansåg det erforderligt med ökade informations- och utbildningsinsatser om de regler som styr rättegångsförfarandet och om regler rörande t. ex. sekretess och tystnadsplikt. Utskottet uttalade vidare att det ter sig naturligt att tillgodose behovet av sådana insatser genom att domstolscheferna med viss regelbundenhet, t. ex. i anslutning till att val av nämndemän ägt rum, låter samla nämndemännen i domstolen till utbildning och information.

För egen del vill jag först framhålla att jag delar den uppfattning om nämndemannautbildning som justitiekottet gett uttryck för i skilda sammanhang. Nämndemännens roll varken är eller skall vara sådan att det vore lämpligt att söka utbilda nämndemännen till jurister. Däremot är det angeläget att ge dem kunskaper om vissa förfaranderegler, sekretessbestämmelser och annat som inte omedelbart har med avgörandet av det enskilda målet att göra men som utgör nödvändiga grundkunskaper för att delta i rättskipningsarbetet.

Genom att praktiskt taget hela nämndemannakåren kommer att vara nyvald vid årsskiftet 1988—1989 har vi vid den tidpunkten ett ovanligt lämpligt tillfälle att rikta en bred och väl förberedd informationsinsats till

samtliga nämndemän. En sådan insats skall — som justitieutskottet framhållit — inte avse någon egentlig juridisk utbildning utan ta sikte på att öka nämndemännens kunskaper om de regler som styr förfarandet i domstolarna. Även grundläggande regler om t. ex. sekretess, jäv och tystnadsplikt bör omfattas av informationen. Krav på insatser för att förbättra kunskaperna i dessa viktiga ämnen har på senare tid rests från nämndemän, domare och även i den allmänna debatten.

Jag föreslår mot denna bakgrund att det för innevarande budgetår anvisas medel på tilläggsbudget för informationsinsatser för nämndemän.

Det direkta ansvaret för att genomföra informationsinsatserna bör vara lokalt och vila på varje domstolschef. Det stora antalet nämndemän i landet och den geografiska spridningen gör det för övrigt praktiskt omöjligt att anordna insatserna centralt.

Till domstolarnas stöd och för att garantera en viss enhetlighet vad gäller informationens innehåll kommer domstolsverket att ta fram ett utförligt informationsmaterial. Verket kommer även i övrigt att hjälpa domstolarna med praktiska frågor vid planeringen och genomförandet av informationen. Som jag framhöll inledningsvis är det dock framför allt ett lokalt engagemang och intresse som behövs för ett gott resultat.

Jag anser det därför inte lämpligt med några närmare direktiv för hur och när insatserna skall göras. Det ligger dock i sakens natur att de nyvalda nämndemännen tämligen omgående bör erbjudas informationen.

För att informationsinsatsen skall kunna genomföras inom rimliga ekonomiska ramar ser jag mig nödsakad att begränsa ersättningen till nämndemännen vid informationsdagen till att avse reskostnader och traktamenten enligt bestämmelserna i förordningen (1982:814) om ersättning till nämndemän och vissa andra uppdragstagare inom domstolsväsendet m. m. Ersättning bör även kunna betalas för andra utlägg som undantagsvis kan förekomma.

Det är förenat med stora kostnader att samla landets samtliga nämndemän för en dags information. Det är därför nödvändigt att man noga planerar genomförandet och också beaktar de kostnadsmässiga konsekvenserna.

Det bör vara en uppgift för domstolsverket att fördela de medel som ställs till förfogande för informationsdagen och meddela de närmare föreskrifter om ersättning som behövs.

Medlen bör anvisas på ett för ändamålet särskilt inrättat anslag.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

till *Information till nämndemän* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

[2] F 7. Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital m. m.

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Föredragandens överväganden

I årets budgetproposition anmälde dåvarande chefen för justitiedepartementet att regeringen hade uppdragit åt domstolsverket att vidta åtgärder för att avveckla verksamheten vid den *allmänna advokatbyrån i Linköping* (prop. 1987/88: 100, bil. 4, s. 110). Bakgrunden till beslutet om nedläggning var att byrån under en följd av år visat ett mycket svagt rörelseresultat med bl. a. en ökad belastning på den rörliga krediten hos riksgäldskontoret som följd. Trots att olika åtgärder vidtagits för att förbättra lönsamheten hade byrån inte lyckats vända den negativa utvecklingen.

Verksamheten vid byrån upphörde den 30 september 1988 till följd av domstolsverkets åtgärder. De båda advokaterna vid byrån har efter uppsägning tillförsäkrats förmåner i form av årlig ersättning enligt avtalet om avgångsförmåner (AGF). Övrig personal vid byrån har tillträtt nya anställningar i Linköping.

I sin redovisning av uppdraget har domstolsverket beräknat kostnaderna för nedläggningen till sammanlagt 5 milj. kr., varav drygt 4,2 milj. kr. avser balanserade förluster t. o. m. den 30 juni 1988.

Efter en framställning från domstolsverket beslutade regeringen den 6 oktober 1988 att verksamheten skall upphöra vid *filialkontoret i Trollhättan* som hör till den allmänna advokatbyrån i Vänersborg. Nedläggningen skall vara genomförd senast vid utgången av år 1988.

Även detta beslut hade sin grund i dålig lönsamhet under lång tid och prognoser som visade att kontoret saknade ekonomiska och andra förutsättningar för fortsatt drift. Nedläggningen av filialkontoret kan genomföras utan avskedanden.

Domstolsverket har beräknat kostnaderna för avvecklingen till 2,3 milj. kr., varav huvuddelen utgörs av filialkontorets utbalanserade förluster.

De samlade förlusterna som har uppkommit i verksamheten vid Linköpingsbyrån och vid Trollhättafilialen har finansierats med den rörliga kredit som de allmänna advokatbyråerna disponerar hos riksgäldskontoret. Gränsen för byråernas sammanlagda upplåning hos riksgäldskontoret är för närvarande bestämd till högst 26 milj. kr.

För att bl. a. minska behovet av rörlig kredit och därmed också minska byråernas sammantagna kapitalkostnader anser jag att medel snarast bör skjutas till för att täcka de underskott som den nedlagda verksamheten har medfört. Jag förordar därför att ett särskilt anslag, Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital m. m. förs upp i statsbudgeten för innevarande budgetår och att medel, sammanlagt 7,3 milj. kr. anvisas i enlighet med vad jag nu anför.

Hemställan

Prop. 1988/89: 25

Bilaga 1

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

till *Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital m. m.* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 7 300 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 oktober 1988

Föredragande: statsrådet S. Andersson

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

Tredje huvudtiteln

A. Utrikesdepartementet m. m.

B 3. Europarådet

Garantiåtagande till Europarådets fond för bosättning och regional utveckling

Europarådets fond för bosättning och regional utveckling (Resettlement Fund) bildades år 1956. Fonden betraktades ursprungligen som ett instrument i flyktingpolitiken, men är numera inriktad huvudsakligen på att finansiera projekt för infrastruktur, sysselsättning och bostäder i regioner med stora befolkningsomflyttningar. Högsta prioritet ges härvid insatser i samband med inhemska flyktingströmmar och naturkatastrofer. Projekt som erhållit lån gäller bl. a. husbyggnad, mindre och medelstora industrier, åtgärder för att främja återinvandring och minska landsbygdsavflyttning samt hjälp till flyktingar. Största låntagarna är Italien, Turkiet, Portugal, Cypern, Spanien och Grekland.

Sverige anslöt sig till fonden år 1977, och tillskrevs då en andel om 1,33 % i fondens kapital, vilken framräknades i förhållande till vårt befolkningsstal. Den svenska fondandelen uppgår till 910 000 dollar, varav 280 000 dollar betalats in och 630 000 dollar utgör ett garantiåtagande till fonden.

Fondens styrelse beslutade år 1981 (resolution 159) bl. a. om en frivillig kapitalförstärkning. För Sveriges del beräknades denna till 1 400 000 dollar, varav 700 000 dollar förutsågs inbetalas till fonden och resterande lämnas i form av garantier.

Medel för kapitalinbetalningen har reserverats i utrikesdepartementets budget för innevarande budgetår.

År 1987 fattade fondens styrelse beslut (resolution 190) om ännu en kapitalförstärkning genom överföring av vinstmedel och ytterligare garantiåtaganden från medlemsstaterna. För Sveriges del uppgår de förväntade nya garantiåtagandena till 2 876 000 dollar. Samtidigt skulle Sveriges kapitalandel i fonden ökas med 1 744 000 dollar genom överföring av vinstmedel. Det sammanlagda nya garantiåtagandet från svensk sida belöper sig således, utöver kapitalandelen, till 3 576 000 dollar, dvs. 700 000 dollar

från beslutet år 1981 (resolution 159) och 2 876 000 dollar från beslutet år 1987 (resolution 190). Detta motsvarar 23 244 000 kr.

Prop. 1988/89: 25
Bilaga 2

Föredragandens överväganden

Jag förordar att Sverige höjer garantiåtagandet till Europarådets fond för bosättning och utveckling. Merparten av fondens medlemsstater har under våren 1988 uppfyllt sina åtaganden enligt fondstyrelsens beslut år 1981 och år 1987. Sverige har sedan sitt inträde år 1977 spelat en aktiv roll i fonden. En förutsättning för ett fortsatt trovärdigt deltagande i fondens arbete är att de förväntade garantiåtagandena lämnas även från svensk sida. Ett fullgörande av dessa åtaganden ger dessutom uttryck för Sveriges vilja att inte bara söka fördelar utan också ta sitt ansvar i det europeiska samarbetet.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att
lämna ett garantiåtagande till Europarådets fond för bosättning
och regional utveckling till ett belopp motsvarande 23 244 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 oktober 1988

Föredragande: statsrådet R. Carlsson

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

Fjärde huvudtiteln

F. Gemensamma myndigheter m. m.

F19. Anskaffning av materiel för kustbevakningen

I statsbudgeten för 1988/89 (prop. 1987/88: 100, FöU 11, rskr. 346) har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag om 40 000 000 kr. Därutöver har i kompletteringspropositionen (prop. 1987/88: 150, bil. 8, FöU 13, rskr. 386) anvisats ytterligare 5 000 000 kr. till anslaget avseende vissa åtgärder för att förstärka ubåtsskyddet.

Riksdagen beslöt den 7 juni 1988 att godkänna en överenskommelse mellan Sverige och Sovjetunionen om avgränsning av kontinentalsockeln samt av den svenska fiskezonen och den sovjetiska ekonomiska zonen i Östersjön m. m. (prop. 1987/88: 175, UU 33, rskr. 378). Riksdagen godkände samtidigt en överenskommelse mellan de båda länderna om ömsesidiga relationer på fiskets område i det tidigare omtvistade området i Östersjön. I propositionen anförde föredraganden att överenskommelsen innebär ökade krav på den fisketillsyn som kustbevakningen utövar och att det särskilt mot bakgrund av den omfattning som fisket fått under senare tid är angeläget att kustbevakningen kan bedriva en effektiv övervakning i området. Föredraganden anförde vidare att regeringen i annat sammanhang bör återkomma med förslag till ytterligare resurser för kustbevakningen och hur dessa skall finansieras. Jag återkommer nu till denna fråga.

Kustbevakningen har i sin programplan för perioden 1989/90–1996/97 redovisat de åtgärder som erfordras med anledning av den utvidgade fiskezonen.

Inledningsvis erinras om att fisket är förbundet med ett omfattande regelsystem, som till stor del bygger på internationella avtal. Syftet med detta system är att skydda och bevara de levande tillgångarna i havet. För att regleringen av fisket skall få avsedd effekt krävs en effektiv övervakning. Kustbevakningens övervakning innehåller främst två typer av kontrollåtgärder:

- a) Identifiering och positionsbestämning av fiskefartyg för att avgöra om fartyget bedriver olovligt fiske (t. ex. fiske inom svensk fiskezon utan tillstånd)

- b) Bordning av fiskefartyg för kontroll av att reglerna för fiskets vård och bedrivande samt ingångna avtal efterlevs. Bl.a. kontrolleras fångster, fiskeloggböcker och redskap.

Prop. 1988/89: 25
Bilaga 3

Verksamheten ställer höga krav på tekniska hjälpmedel för positionsbestämning och identifiering. Övervakningsfartygen måste ha god uthållighet, stor sjövärdighet och vara lämpade för bordning i öppen sjö.

Den utvidgade svenska fiskezonen innebär att den yta som kustbevakningen har att övervaka ökar med ca. 10 000 km², dvs. med knappt 14 % i förhållande till den tidigare fiskezonens totala yta. Fiskezonens gräns flyttas som längst 22 nautiska mil österut medan gränsens totala längd endast ökar marginellt. Behovet av övervakning och kontroll ökar, inte minst mot bakgrund av det aktuella områdets betydelse för fiskbeståndens fortlevnad i Östersjön och det tidigare intensiva tredjelandsfisket i samma område. Även den utvidgning av den svenska kontinentalsockeln som ägt rum genom den svensk-sovjetiska överenskommelsen ställer krav på övervakning och kontroll.

Kustbevakningens nuvarande resurser för havsfiskeövervakning består främst av de två utsjöbevakningsfartygen KBV 171 och KBV 172 samt kustbevakningsflyget. Fartygens användbarhet begränsas av en mindre lämplig konstruktion och brister i arbetsmiljön. Vissa förelägganden från sjöfartsinspektionen innebär att fartygen inte kan fullgöra sina bevakningsuppgifter på ett godtagbart sätt.

För att en effektiv och fortlöpande övervakning av den utvidgade fiskezonen skall komma till stånd, anser jag att kustbevakningen bör förstärkas med ett nytt fartyg, som skall vara utformat och bemannat för att klara denna uppgift. Det nya utsjöbevakningsfartyget skall ha sin hemmahamn på Gotland. Kostnaden för anskaffningen kan beräknas till 65 milj. kr. totalt, varav 22 milj. kr. beräknas komma att belasta detta budgetår. Leveransen av fartyget beräknas ske under budgetåret 1990/91.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1) till *Anskaffning av materiel för kustbevakningen* på tilläggsbudget I för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 000 kr. för delbetalning av ett nytt utsjöbevakningsfartyg,

2) bemyndiga regeringen att medge att beställningar av materiel för detta ändamål får läggas ut inom en kostnadsram på 65 milj. kr. samt

3) bemyndiga regeringen att som en engångsanvisning räkna upp utgiftsramen för det militära försvaret budgetåren 1988/89, 1989/90 och 1990/91 med respektive 22 milj. kr., 21,5 milj. kr. och 21,5 milj. kr. för de kostnadsökningar som föranleds av ovanstående förslag.

K 7. Nämnden för vapenfriutbildning

Förbättrad utbildning för vapenfria tjänstepliktiga

I proposition 1987/88:81 om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst, m.m. hemställde regeringen bl.a. om riksdagens godkännande av de allmänna riktlinjer för tjänstgöringsområden, krigsplacering, utformning och genomförande av vapenfriutbildningen samt förmåner till vapenfria tjänstepliktiga som angetts där. Riksdagen godkände riktlinjerna (FöU 8, rskr. 215).

Beträffande utformningen och genomförandet av vapenfriutbildningen föreslogs åtgärder som syftar till att förbättra kvaliteten och höja effektiviteten på vapenfriutbildningen. Personal hos utbildningsanordnarna med ansvar för de vapenfrias utbildning föreslogs bl.a. ges en egen utbildning som administreras av nämnden för vapenfriutbildning.

För att åtgärderna skall kunna få genomslag fr.o.m. den 1 juli 1989 behöver nämnden för vapenfriutbildning ytterligare resurser för budgetåret 1988/89. För dessa ändamål behöver nämnden medel för två personår. Merkostnader för löner och för resor, traktamenten och lokaler m.m. uppskattar jag till sammanlagt 0,6 milj. Därtill kommer engångskostnader för undervisningsmaterial. Dessa kostnader beräknar jag till 0,6 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

till *Nämnden för vapenfriutbildning* på tilläggsbudget I för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 oktober 1988

Föredragande: statsministern Carlsson såvitt avser punkten 1; statsrådet Engström såvitt avser punkten 2

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

[1] Vissa frågor om anslag för budgetåret 1988/89 till departementen

Bakgrund

I samband med riksmötets öppnande den 4 oktober 1988 anmälde jag vissa förändringar i regeringens sammansättning och arbetsfördelning. Ett första steg i de avsedda förändringarna av regeringsarbetets organisation är mitt beslut samma dag om ett antal förordnanden för olika statsråd att — inom den nuvarande departementsorganisationens ram — föredraga skilda ärendegrupper med stöd av bestämmelserna i 7 kap. 5 § regeringsformen. Den ändrade arbetsfördelningen inom regeringen bör dock snarast möjligt komma till uttryck i departementsorganisationen.

Arbetet med att förbereda de avsedda ändringarna i departementsindelningen har nu inletts i regeringskansliet. Detta arbete är inriktat på att den nya organisationen skall träda i kraft den 1 januari 1989.

I sina huvuddrag innebär den tilltänkta förändringen följande.

Till *civildepartementet* förs från justitiedepartementet ärenden om polisväsendet och från finansdepartementet pris- och konkurrensfrågor, frågor om näringsfrihet, konsumentpolitiska frågor samt frågor om avlöning och pension i offentlig anställning. Vidare förs till civildepartementet ungdomsfrågor och vissa lotteriärenden från jordbruksdepartementet samt jämställdhetsfrågor från arbetsmarknadsdepartementet.

Till *finansdepartementet* förs från utrikesdepartementet frågor om konsolidering av utländska skulder samt ärenden om världsbanksgruppen utom International Development Agency (IDA).

Kommunikationsdepartementet tillförs ärenden om registrering av fritidsbåtar från jordbruksdepartementet. *Bostadsdepartementet* tillförs idrottsfrågor från jordbruksdepartementet och *industridepartementet* tar från jordbruksdepartementet över frågor om rekreation och turism.

Till *arbetsmarknadsdepartementet* förs från industridepartementet frågor om regionalpolitiken.

Flera utredningar m. m. påverkas av omorganisationen på så sätt att de efter denna kommer att byta departementstillhörighet.

Föreskrifterna om departementsorganisationen och om fördelningen av ärenden mellan departementen beslutas av regeringen och finns f. n. intagna i departementsförordningen (1982: 1177, ändrad senast 1988: 1032).

För att den nya organisationen skall kunna börja tillämpas redan under innevarande budgetår krävs en omdisposition av medlen under vissa av de anslag som för budgetåret 1988/89 anvisats under littera A i huvudtitlarna, såsom vissa departementsanslag samt anslag för utredningar m. m. och för extra utgifter. Regeringen bör nu inhämta riksdagens bemyndigande att disponera de aktuella anslagen på det sätt som krävs för att den planerade omorganisationen skall kunna genomföras.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att
bemyndiga regeringen att vid disposition av anslag som anvisats för budgetåret 1988/89 för att bekosta verksamheten vid departement, utredningar, m. m. använda medlen i enlighet med vad jag har förordat i det föregående.

Sjunde huvudtiteln**D. Vissa centrala myndigheter m. m.****[2] D 2. Investeringar m. m.**

På detta anslag har för innevarande år anvisats 800 milj.kr.

Investeringar inom byggnadsstyrelsens lokalhållningsområde redovisas för riksdagen i form av en rullande treårsplan. Riksdagen har bemyndigat regeringen att besluta om investeringar upp till en kostnad av 50 milj.kr. per objekt (prop 1987/88: 100, bil.9, s 36 – 40, FiU 26, rskr 338).

Riksdagen har beslutat att plan- och bostadsverket skall lokaliseras till Karlskrona fr. o. m. den 1 juli 1989 (prop. 1987/88: 37, BoU 5, rskr 106). Byggnadsstyrelsen har utrett ett antal lösningar på lokalbehovet och funnit att en ombyggnad av kasern- och kanslibyggnaden inom kvarteret Sparre i Karlskrona är en lämplig lösning. Lokalerna kan samtidigt disponeras för lantmäteriet och en mindre enhet vid riksantikvarieämbetet. Byggnadsstyrelsen föreslår samtidigt att en mindre utbyggnad görs av den befintliga matsalen vid den närbelägna länsstyrelsen. Kostnaderna har beräknats till 82,1 milj.kr.

Eftersom kostnaderna för ombyggnaden överstiger 50 milj.kr. skall ärendet underställas riksdagen för prövning. Regeringen har dock – med hänsyn till den pressade tidplanen för projektet och mot bakgrund av riksdagens beslut i lokaliseringsfrågan – den 1 september 1988 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att påbörja nämnda ombyggnad. Byggstart är planerad till oktober 1988. Inflyttning beräknas härigenom kunna ske etappvis fr. o. m. augusti 1989. Projektet föreslås ingå i treårsplanen för investeringar och bör underställas riksdagen för godkännande i efterhand.

Den aktuella kasern- och kanslibyggnaden har tidigare planerats att utnyttjas för polis, åklagare och allmänt häkte. Eftersom lokalsituationen

för polisdistriktet fortfarande är otillfredsställande har byggnadsstyrelsen redovisat ett förslag till nybyggnad i kvarteret Rügn, som ersättning för tidigare planerad om- och tillbyggnad i kvarteret Sparre. Kostnaderna har beräknats till 95 milj.kr. och en preliminär kostnadsram bör uppföras i treårsplanen för investeringar.

Medelsbehovet under innevarande budgetår för nämnda byggnadsobjekt beräknas kunna rymmas inom anvisade medel på reservationsanslaget.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

bemyndiga regeringen att besluta om investeringar inom de kostnadsramar som jag har förordat.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 oktober 1988

Föredragande: statsrådet Bodström

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

Åttonde huvudtiteln

D. HÖGSKOLA OCH FORSKNING

Forskning och forskarutbildning

D 16. Humanistiska fakulteterna

D 19. Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m.

Överföring av en tjänst som professor från samhällsvetenskaplig fakultet till humanistisk fakultet

Vid universitetet i Stockholm finns sedan den 1 juli 1988 en tjänst som professor i journalistik inrättad. Medel för tjänsten har beräknats under anslaget D 19. Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m. Universitetets styrelse har hemställt att professuren i journalistik överförs från samhällsvetenskaplig till humanistisk fakultet. Universitets- och högskoleämbetet har tillstyrkt framställningen.

Föredragandens överväganden

I enlighet med 1987 års forskningsproposition inrättades den 1 juli 1988 vid universitetet i Stockholm en professur i journalistik knuten till samhällsvetenskaplig fakultet. Inom universitetet har inför inrättandet av den nya professuren gjorts en grundlig analys av hur universitetets samlade resurser för utbildning och forskning inom områdena journalistik och masskommunikation bör organiseras. Universitetet har funnit det lämpligt att föra samman institutionen journalishögskolan och centrum för masskommunikationsforskning i en ny institution. I anslutning härtil föreslår universitetet att den nya professuren knyts till den humanistiska fakulteten. Universitetet framhåller att studiet av journalistikens uttrycksformer och villkor är av tvärvetenskaplig karaktär och bedrivs inom såväl samhällsvetenskapliga som humanistiska forskningsmiljöer. Frontlinjen i den internationella forskningen präglas dock av en allt klarare humanistisk inriktning.

Jag finner frågan om ändrad fakultetstillhörighet för professuren i journalistik vara omsorgsfullt beredd och biträder förslaget. Det är angeläget

att professuren snarast ledigförklaras. Medlen för tjänsten har beräknats under anslaget D 19. Samhällsvetenskapliga fakulteterna m.m. Medlen bör överföras från detta anslag till anslaget D. 16 Humanistiska fakulteterna anslagsposten Universitetet i Stockholm. Medlen bör av universitetet reserveras för kostnader i anslutning till professuren.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag anfört ifråga om överföring av professuren i journalistik till Humanistisk fakultet,
2. godkänna vad jag anfört i fråga om överföring av 300 000 kr från *Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m.* till *Humanistiska fakulteterna*.

F. Kulturverksamhet m. m.

F 8. Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.

Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 50 677 000 kr. (KrU 12, rskr 221). Från anslaget utgår s. k. bibliotek ersättning till litterära upphovsmän för att deras verk lånas ut genom folk- och skolbibliotek. Ersättningen, som årligen tillförs Sveriges författarfond, beräknas på grundval av vissa belopp per hemlån och referensexemplar. För närvarande uppgår grundbeloppen till 48 öre per hemlån och 1 kr. 92 öre per referensexemplar av originalverk och till hälften av nämnda belopp per hemlån resp. referensexemplar av verk i svensk översättning.

I årets budgetproposition (prop. 1987/88: 100, bil. 10, s. 382) beräknades medelsbehovet för bibliotek ersättningen med utgångspunkt i nyssnämnda grundbelopp i avvaktan på att förhandlingar med upphovsmanorganisationerna om nya grundbelopp skulle slutföras. Det preliminärt beräknade beloppet för bibliotek ersättningen var 48 710 000 kr.

Regeringen har den 30 juni 1988 godkänt en av statsrådet Göransson efter medlingsförfarande träffad överenskommelse med Sveriges författarförbund, Föreningen Svenska tecknare och Svenska fotografernas förbund om bibliotek ersättningens grundbelopp för budgetåren 1988/89 och 1989/90. Enligt överenskommelsen skall regeringen föreslå riksdagen att grundbeloppet för hemlån av originalverk skall vara 55 öre för budgetåret 1988/89 och 63 öre för budgetåret 1989/90.

Regeringen bör således föreslå riksdagen att för innevarande budgetår räkna upp grundbeloppet för hemlån av originalverk med sju örc. Övriga grundbelopp bör höjas i motsvarande mån. Bibliotek ersättningen för innevarande budgetår blir i enlighet härmed 55 öre för hemlån och 2 kr. 20 öre för referensexemplar av originalverk samt 27,5 öre för hemlån och

I kr. 10 öre för referensexemplar av översatta verk. På grundval av dessa belopp och samma biblioteksstatistiska underlag som redovisats i 1988 års budgetproposition beräknar jag medelsbehovet för biblioteksersättningen till 55 815 000 kr., d.v.s. 7 105 000 kr. utöver vad som preliminärt har beräknats för budgetåret 1988/89.

Vad gäller grundbelopp för budgetåret 1989/90 bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag i nästa budgetproposition. Därvid har regeringen självfallet att beakta den träffade överenskommelsen med berörda organisationer.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag har föreslagit om biblioteksersättningens grundbelopp för budgetåret 1988/89,
2. till *Ersättning åt författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m.m.* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag på 7 105 000 kr.

G. Massmedier m. m.

Radio och television

Televerket

I början av februari 1988 inträffade ett haveri på den ca 330 m höga masten för radio- och TV-sändning i Sollefteå. I samband med kraftig nedisning bröts masten av och störtade till marken varvid antennenläggningarna för FM och TV förstördes.

Televerket har i skrivelse den 30 juni 1988 redogjort för den uppkomna situationen och vilka åtgärder som vidtagits eller behöver vidtas. För att minska risken för att haverier liknande det i Sollefteå skall inträffa, har verket infört nya metoder för avisning av master och även förbättrat en del högmasters konstruktion.

Vad beträffar Sollefteå FM-TV-station ligger den inom ett område där mottagningsförhållandena är besvärliga och där så många som 30 mindre kompletterande FM-TV-stationer därför har byggts. Inom täckningsområdet finns ca 50 000 hushåll. För att ersätta den havererade Sollefteåmasten har en rad provisoriska åtgärder — bl. a. uppförandet av en 80 m hög mast — vidtagits. Dessa har på ett godtagbart sätt med hänsyn till den uppkomna situationen kunnat återställa FM- och TV-täckningen inom huvuddelen av området. Inom stora områden är dock mottagningen av TV 2 besvärlig. För att tillfälligt förbättra mottagningsförhållandena används nu en frekvens för TV 2 som endast kan disponeras en kortare tid.

För att återställa mottagningen till i stort sett den kvalitet som erhöles före haveriet behöver en ny högmast uppföras. Televerket bedömer dock att dess höjd kan begränsas till 260 m. Vid en sådan begränsning kan

högmasten behöva kompletteras med ytterligare några mindre stationer om täckningen skall bli tillfredsställande. Behovet därav kan dock inte bedömas förrän den nya högmasten tagits i bruk.

Prop. 1988/89:25
Bilaga 5

Televerkets insamling och distribution av Sveriges Radio-koncernens program bekostas med mottagaravgifter. De nyssnämnda provisoriska åtgärderna har bekostats inom ramen för redan anvisade sådana medel. För att kunna uppföra den nya högmasten krävs enligt televerket ytterligare 23.8 milj. kr. i 1989 års kostnadsnivå. För en komplettering med mindre stationer erfordras ca 3 milj. kr. Högmasterna beräknas kunna tas i bruk sommaren 1990. De mindre stationer som eventuellt behövs bör uppföras under hösten 1990.

Televerket hemställer nu om ytterligare investeringsmedel om 18 milj. kr. för andra halvåret 1988 och år 1989 för att kunna påbörja uppförandet av högmasten.

Jag förordar att 18 milj. kr. får tas i anspråk för ändamålet under år 1989.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

godkänna att ytterligare 18 000 000 kr. får användas för televerkets investeringar under år 1989.

G 24 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för innevarande budgetår.

	1987/88	Beräknad ändring 1988/89
		Föredraganden
1. Televerket för tekniska kostnader m.m. —		+ 2 745 000
2. Bidrag till Riksförbundet Finska Föreningar i Sverige för sändningsverksamhet —		+ 1 311 000
	—	+4056 000

Bakgrund

Sändningar av finländska TV-program över Stockholmsområdet har pågått sedan den 1 juli 1986. Tillståndet för sändningarna innehåller av Riksförbundet Finska föreningar i Sverige. För verksamheten finns en särskild lag som gäller till utgången av år 1989. Televerkets tekniska kostnader för sändningarna betalas av medel som anvisats under anslaget G 23. *Sändningar av finländska televisionsprogram.*

I en överenskommelse den 21 januari 1988 mellan statsrådet Göransson

och den finländske trafikministern Pekka Vennamo behandlades frågan om att, i avvaktan på ett bredare nordiskt TV-samarbete, utvidga det nuvarande utbytet mellan Sverige och Finland så att ett svenskt TV-program kan sändas över till Finland. Överenskommelsen innebar att detta samarbete bör bekostas på likställda villkor. Vardera staten bör svara dels för redigering och översändning av ett TV-program till det andra landet, dels för kostnader för rundradiosändningen av det andra landets TV-program i det egna landet. I överenskommelsen fastslogs slutligen att de svenska åtagandena bör inträda fr. o. m. den tidpunkt då sändningarna av ett svenskt program startar i Finland.

Prop. 1988/89:25
Bilaga 5

Televerket

Televerket konstaterar att det är möjligt att överföra ett svenskt TV-program till Finland och där sända ut det över TV-sändare. Sändningar skulle kunna starta den 1 december 1988.

Televerkets kostnader för tillhandahållande och överföring av ett TV-program från Stockholm till Finland beräknas uppgå till totalt 4 082 000 kr. per år. Kostnaderna avser dels ersättning till Sveriges Television AB för redigering och koordinering av programmet, dels förhyrning av radiolänkkapacitet. Härvid förutsätts att Finland svarar för de kostnader som uppkommer för att överföra programmet inom Finland till den finska kopplingscentralen samt den fortsatta överföringen inom Finland till berörda sändare.

Televerket begär medel för täckande av kostnaderna för överföring av ett svenskt TV-program till Finland. För innevarande budgetår behövs 2 745 000 kr., varav 640 000 kr. avser televerkets kostnader för radiolänkförbindelsen och 2 105 000 kr. televerkets ersättning till Sveriges Television för kostnader för teknik, drift och administration.

Föredragandens överväganden

Sedan den 1 juli 1986 har de boende i Storstockholmsområdet haft tillgång till ett finländskt TV-program vid sidan av Sveriges Televisions sändningar. Detta utbyte mellan Sverige och Finland över marksändare började som försök i avvaktan på ett bredare nordiskt TV-samarbete via satellit. Den lag som reglerar verksamheten har vid två tillfällen förlängts med ett år i taget.

Av de nära 1 600 000 invånare som bor inom det område som sändningarna täcker är ca 80 000 födda i Finland. Mycket tyder på att en stor del av de finstalande både kan ta emot programmet och regelbundet tittar på sändningarna. Möjligheterna att se finska TV-program är värdefulla både för finländare som vill följa utvecklingen i sitt hemland och för dem som vill förbättra eller upprätthålla sina finska språkkunskaper. Erfarenheterna av detta utbyte mellan Sverige och Finland är således goda.

Från finsk sida har det uttryckts önskemål om att de svensktalande i Finland bör ges förbättrade möjligheter att ta del av svenska TV-program. Sverige bör därför ställa ett TV-program till förfogande för utsändning i Finland.

Den överenskommelse som tidigare i år träffades mellan företrädare för regeringarna i Sverige och Finland syftade till att utvidga det nuvarande utbytet så att sändningarna av en finländsk TV-kanal över TV-sändarna i Nacka och Södertälje får en motsvarighet i form av sändningar av en svensk TV-kanal i Finland. Enligt de finländska planerna skall programmen sändas ut över fyra TV-sändare i sydvästra Finland. Den första sändaren som skall tas i bruk täcker Helsingforsområdet. Under förutsättning av erforderliga beslut torde sändningarna över Helsingfors kunna börja den 1 december 1988.

I överenskommelsen bestämdes också att utbytet i denna försöksverksamhet borde bekostas på likställda villkor mellan länderna. Åtagandet torde emellertid få prövas på nytt om det blir aktuellt att överväga förslag om ett vidgat TV-utbyte.

För riksdagens information vill jag nämna att det enligt nu aktuella planer är en programkanal bestående av innehåll ur Sveriges Televisions båda kanaler som skall sändas över till Finland. Televerket har beräknat kostnaderna för att tillhandahålla och överföra ett TV-program till Finland till 2 745 000 kr. Jag förordar att verket anvisas detta belopp.

Tillståndet för de finländska sändningarna i Storstockholm innehas av Riksförbundet Finska Föreningar i Sverige, vilket även svarar för förhandlingar med upphovsrättsorganisationerna samt för de kostnader som följer av sådana avtal. Jag har förståelse för att Riksförbundet kan ha problem med att klara finansieringen av sådana kostnader och förordar därför ett stöd till förbundet för kostnader avseende utsändningen av det finländska programmet i Storstockholm. Jag beräknar bidraget till 1 311 000 kr. för innevarande budgetår.

Sammanlagt bör 4 056 000 kr. anvisas under ett nytt förslagsanslag benämnt Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland.

I samband med den tidigare nämnda överenskommelsen har med den finländske trafikministern diskuterats möjligheterna att ytterligare utvidga TV-utbytet. Den pågående utredningen om ökat TV-utbyte mellan Sverige och Finland (U1987:02) prövar bl. a. tänkbara sätt att vidga de finska sändningarna till områden utanför Storstockholm. Utredningen undersöker exempelvis vilka möjligheter som satellittekniken kan erbjuda.

Med hänsyn till att mina förslag främst rör förhållanden mellan Sverige och Finland samt önskemål från finländsk sida om tidpunkten för verksamhetens start, bör regeringen vidare föreslå riksdagen att besluta förkortad motionstiden till sju dagar.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda och till sammanställningen hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

till *Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag på 4 056 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 oktober 1988.

Föredragande: statsrådet G. Andersson

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

Tionde huvudtiteln

D. Invandring m. m.

[1] D 1. Statens invandrarverk

På statsbudgeten för budgetåret 1988/89 har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 122 113 000 kr., varav 12 200 000 kr. avser tillfälliga medel till statens invandrarverk inför övergången till ny organisation den 1 juli 1989.

Invandrarverket har, bl. a. i anslutning till anslagsframställningen för budgetåret 1989/90, beskrivit hur tillströmningen av antalet asylsökande utvecklats och hur verkets ärendebalanser ökar. Verket har vidare i en särskild framställning hemställt om ökade resurser i syfte att dels kunna klara hanteringen av tillståndsärenden för nytillkommande asylsökande under budgetåret 1988/89, dels kunna avarbeta befintliga balansärenden så att dessa bringas ned till acceptabel nivå till den 1 juli 1989, när den nya organisationen skall börja verka.

Av de uppgifter från invandrarverket som jag tagit del av, framgår att tillströmningen av asylsökande under budgetåret 1987/88 var 17 600 personer. Under innevarande budgetår väntas ca 19 000 asylsökande komma till Sverige och under budgetåret 1989/90 ca 20 000 sådana personer.

Mängden av s. k. specialärenden (avlägsnandärenden, överklaganden, verkställighetsärenden m. fl.) hos verket inger oro. Under budgetåren 1986/87 och 1987/88 var antalet inkommande sådana ärenden 24 000 resp. 29 000. Invandrarverket avgjorde samtidigt 22 700 resp. 26 100 ärenden. Vid utgången av budgetåret 1987/88 fanns en balans av 8 400 öppna ärenden. Antalet nya ärenden har därefter fortsatt att öka och balansen har den 1 oktober växt till drygt 9 000.

Invandrarverket räknar med att behöva handlägga 33 000 inkommande nya specialärenden innevarande budgetår. Därutöver behöver verket ta hand om ca 3 000 ärenden som följer av att polismyndigheterna forcerar avarbetningen av sina balanscr. Vidare räknar verket med en ökning av överklagande- och verkställighetsärenden som uppgår till 2 100. Den sistnämnda ökningen är en följd av den ökade mängden avgjorda "grundärenden".

Mot bakgrund härav förordar jag att regeringen föreslår riksdagen att ytterligare 25,8 milj. kr. tillfälligt tillförs anslaget under budgetåret 1988/89. Denna förstärkning – som också inkluderar andra områden än rena tillståndsfrågor – gör det möjligt för verket att avarbeta ca 36 000 – 37 000 specialärenden.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att till *Statens invandrarverk* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 25 800 000 kr.

[2] D 2. Informationsverksamhet

På statsbudgeten för budgetåret 1988/89 har under denna anslagsrubrik anvisats 10,3 milj. kr. som ordinarie statsbidrag till Stiftelsen Invandratidningen.

Invandratidningen har till budgetåret 1988/89 delvis fått en ny inriktning. Det har tidigare behandlats i prop. 1987/88: 110, SfU 24, rskr. 301. Av propositionen framgår bl.a. att tidningen inte fortsättningsvis skall kunna utnyttja den s.k. tjänstebrevsrätten och att kompensation för de merkostnader tidningen får vidkännas avsågs beräknas i tilläggsbudget I för budgetåret 1988/89.

Jag har från Stiftelsen Invandratidningen erfarit att tjänstebrevsrätten upphör den 1 januari 1989. Jag beräknar den nödvändiga kompensationen för perioden den 1 januari – den 30 juni 1989 till 1 450 000 kr., vilket belopp jag förordar att regeringen föreslår riksdagen att tillföra anslaget.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att till *Informationsverksamhet* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 1 450 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 oktober 1988

Föredragande: statsrådet R. Carlsson i frågor under punkterna 2 och 3;
statsrådet Thalén i frågor under punkt 1

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

Tolfte huvudtiteln

C. Regional utveckling

[1] C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.

Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisats ett reservationsanslag av 362 milj. kr.

Över detta anslag anvisas medel till följande ändamål:

- lokaliseringsbidrag beviljade av statens industriverk eller av regeringen efter den 1 juli 1984,
- offertstöd beviljade efter den 1 juli 1985,
- lån till privata regionala investmentbolag,
- kapitaltillskott m. m. till Stiftelsen Industricentra,
- viss administration av regionalpolitiskt stöd,
- eventuella medel för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter i Kiruna.

I proposition 1984/85: 115 om regional utveckling och utjämning anmälde industriministern beträffande den regionalpolitiska stödverksamheten att han räknade med att den skulle bedrivas med samma inriktning och i samma omfattning under fyraårsperioden 1985/86–1988/89. För de ändamål vartill medel anvisas över anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m. räknade industriministern med ett årligt medelsbehov av 362 milj. kr. Riksdagen har sedermera, med anledning av regeringens förslag i budgetpropositionen för resp. budgetår, beslutat anslå detta belopp för vart och ett av dessa budgetår.

Efterfrågan på lokaliseringsbidrag har bl. a. på grund av det goda konjunkturläget varit stor under de senaste åren. Bl. a. därför har riksdagen på förslag av regeringen i särskilda propositioner beslutat om ytterligare medel för nämnda ändamål.

Således beslöt riksdagen att till Lokaliseringsbidrag m. m. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ytterligare 100 milj. kr. (prop. 1985/86: 101 bil. 7, AU 9, rskr. 140). Dessa 100 milj. kr. har dock, eftersom genomförandet av ett antal av de projekt till vilka medlen skulle utnyttjas försköts framåt i tiden, efter riksdagens godkännande, använts till vissa andra regionalpolitiska åtgärder i Blekinge och Västerbottens läns inland som normalt inte kan stödjas med medel från detta

anslag (prop. 1986/87: 25 bil. 9, AU 9, rskr. 80, prop. 1987/88: 25 bil. 8, AU 12, rskr. 92 och prop. 1987/88: 64 bil. 5).

Härutöver har riksdagen på anslaget anvisat *dels* ytterligare 20 milj. kr. i samband med att företag i Borlänge kommun t. o. m. utgången av år 1989 skall kunna erhålla regionalpolitiskt stöd (prop. 1987/88: 64 bil. 5, AU 14, rskr. 147), *dels* ytterligare 440 milj. kr., varav högst 125 milj. kr. för aktuella projekt i Norrbottens län, i samband med förslag till särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län m. m. (prop. 1987/88: 86 bil. 8, AU 19, rskr. 347).

Den stora efterfrågan på regionalpolitiskt företagsstöd består fortfarande. Under budgetåret 1987/88 beviljades sålunda 780 projekt stöd med sammanlagt 1 309 milj. kr., varav 1 032,9 milj. kr. i lokaliseringsbidrag, offertstöd, investeringsbidrag och regionalpolitiskt utvecklingskapital samt 276,1 milj. kr. i lokaliseringslån. Den beräknade sysselsättningseffekten uppgår till 3 904 personer. Av nämnda belopp belastades detta anslag med 741,9 milj. kr., anslaget C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m., det s. k. länsanslaget, med 259,5 milj. kr., anslaget för budgetåret 1985/86 C 11. Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen med 31,5 milj. kr. och anslaget C 3. Lokaliseringslån med 276,1 milj. kr.

Under innevarande budgetår har regeringen och statens industriverk hittills beslutat om lokaliseringsbidrag och offertstöd för ca 250 milj. kr.

Regeringen har vidare förklarat sig beredd att med bl. a. lokaliseringsbidrag på sammanlagt 314 milj. kr. medverka i finansieringen av vissa stora investeringsprojekt i Boliden Mineral AB:s gruvverksamhet. Härav har 215 milj. kr. beslutats under budgetåret 1987/88.

För fortsatt medverkan i finansieringen av Boliden Mineral AB:s gruvprojekt bedömer jag att ytterligare 35 milj. kr. bör tillföras anslaget under budgetåret 1988/89.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

till *Lokaliseringsbidrag m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.

D. Mineralförsörjning m. m.

[2] D 2. Sveriges geologiska undersökning: Utrustning

Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisats ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har till uppgift bl. a. att vara central förvaltningsmyndighet för frågor om landets geologiska beskaffenhet. SGU har därigenom bl. a. ansvar för att ta fram, utveckla och tillhandahålla information om landets geologi med avseende på såväl landområden som omgivande kust- och havsområden. För att tillgodose samhällets

behov av underlag för planering av våra kust- och havsområdens utnyttjande och skydd bedriver SGU en maringeologisk kartläggning.

Prop. 1988/89:25
Bilaga 7

Riksdagen har våren 1988 uttalat (NU 1987/88:21, rskr. 152) att det är angeläget att regeringen skyndsamt undersöker möjligheterna att få till stånd en snabbare maringeologisk kartering och att en plan härför bör presenteras senast under hösten 1988.

Med anledning av riksdagens beslut gav regeringen i juni 1988 SGU i uppdrag att utarbeta ett underlag för en snabbare maringeologisk kartering. SGU har efter samråd med berörda myndigheter i början av oktober 1988 redovisat resultatet av uppdraget till industridepartementet.

Sveriges geologiska undersökning

SGU anser att den maringeologiska karteringen av svensk kontinentalsockel är en för samhället angelägen verksamhet. Som motiv härför anför SGU i huvudsak följande.

Intresset för våra omgivande kust- och havsområdens utnyttjande och skydd har ökat under senare år. Denna utveckling kommer att fortsätta under överskådlig tid. Ett utnyttjande av havets resurser kräver såväl planering som hushållning och åtgärder för att skydda den marina miljön. Detta är enligt SGU inte möjligt att genomföra på ett optimalt sätt om kunskaperna om havsbotten är bristfälliga eller saknas. Ett av de viktigaste underlagen i detta sammanhang är den maringeologiska kartan. Denna belyser inte enbart geologin utan den ger också svar på frågor om de bottendynamiska förhållandena, mineralresurser — framför allt sand och grus — möjligheter till recipientutnyttjande och miljöövervakning. Den maringeologiska kartan är betydelsefull som underlag vid prövningen av täktstillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln. För försvarsmakten har maringeologisk information intresse vid bl. a. ubåtsskydd. En maringeologisk karta utgör även ett väsentligt underlag för fiskerinäringen, biologiska inventeringar och vattenbruk. Av stor vikt i dagens miljödebatt är vidare sedimentens betydelse som mottagare av föroreningar och den roll de recenta sedimenten kan spela som potentiella föroreningskällor långt efter det att utsläppen av en specifik substans upphört.

Samhällsnyttan av maringeologiska produkter och tjänster kan enligt SGU sammanfattas på följande sätt:

- samhällsplanering (havsbottenförhållanden)
  - bättre utnyttjande av kust- och havsområden
  - bättre lokalisering av anläggningar
- naturresurser
  - bättre resurshushållning
- miljö och hälsa
  - bättre lokalisering och planering av miljöfarlig verksamhet
  - bättre miljökontroll

Kunskapen om den svenska kontinentalsockelns lösa avlagringar och havsbotten i allmänhet är i dag mycket begränsad. Endast ca nio procent av det svenska kontinentalsockelområdet har fram till år 1988 karterats av SGU. Produktionstakten av maringeologiska kartor är för närvarande den

att ett kartblad i skala 1:100 000 blir klart vart tredje år. Med denna karteringstakt, konstaterar SGU, tar det ytterligare ca 170 år innan hela den svenska kontinentalsockeln är kartlagd.

Ett stort antal myndigheter med ansvar för havsrelaterad verksamhet, bl. a. fiskeristyrelsen, kustbevakningen, delegationen för samordning av havsresursverksamheten, naturvårdsverket och flera länsstyrelser, uppger i skrivelser till SGU att det är ytterst angeläget att den maringeologiska karteringen forceras. Flertalet av de tillfrågade myndigheterna anser att den dåliga täckningen av maringeologiskt kartmaterial är besvärande i såväl miljöskyddsarbetet som arbetet med kust- och havsplaneringen. Som ett bland flera exempel nämns behovet av maringeologisk basinformation som underlag för att kunna ta ställning till lokalisering av vindkraftverk till havs (se vindkraftsutredningens betänkande, SOU 1988:32, Läge för vindkraft).

Med hänvisning till den stora betydelse som de maringeologiska kartorna har och kommer att få, såväl i miljöskyddssammanhang som i kust- och havsplaneringen, är det enligt SGU angeläget att takten i kartläggningen kan ökas till i nivå med samhällets behov av maringeologisk basinformation. För att möta det ökade behovet av maringeologiska kartor och sedimentologisk information föreslår SGU en snabbare kartering, ett miljökemiskt analysprogram kopplat till den maringeologiska karteringen samt ett interdisciplinärt mätprogram av nykarterade potentiellt exploaterbara mineralresurser. SGU framhåller att en utökning enligt dessa tre punkter överensstämmer med de förslag som naturvårdsverket våren 1987 lade fram för regeringen i samband med förslaget om åtgärdsprogram mot havsföroreningar.

SGU framhåller vidare i sin rapport till regeringen att en grundläggande förutsättning för en snabbare maringeologisk kartering är att myndigheten får tillgång till ett för verksamheten anpassat och väderstabil fartyg. Det fartyg som SGU i dag förfogar över kan inte användas för undersökningar vid blåsigt väder. Detta medför att 40—50 procent av tillgänglig fältarbets-tid faller bort. Med ett nytt specialanpassat fartyg skulle närmare 90 procent av fältarbetsäsongen kunna utnyttjas, samtidigt som verksamheten skulle kunna bedrivas säkrare och mer rationellt än vad nuvarande otillräckliga arbetsdäck medger. Kostnaden för inköp av ett sådant fartyg uppskattar SGU till 30 milj. kr.

Statskontoret framhåller i sitt yttrande till SGU att om karteringstakten skall kunna öka krävs antingen en nyanskaffning av ett fartyg eller modifiering av ett av kustbevakningens fartyg samt ersättning för detta och en omDispositionering av kustbevakningens övriga fartyg. Kostnaderna för en modifiering av ett sådant fartyg samt full kompensation till kustbevakningen för att motsvara dagens förmåga skulle dock enligt statskontoret överstiga 30 milj. kr.

För att kunna driva en effektiv kartering med det nya fartyget krävs en viss personalförstärkning av SGU. Med ett nytt fartyg och med en personalförstärkning kan karteringstakten ökas från nuvarande ett kartblad per tre år till ett kartblad per ett och ett halvt år eller till ett kartblad per år. Med denna ökning av karteringstakten stiger de årliga driftskostnaderna

från ca 2,6 milj. kr. till ca 5,1 milj. kr. resp. till ca 6,2 milj. kr. (1988 års kostnadsläge). De ökade driftskostnaderna får fullt genomslag efter två år från det att fartygsbeställningen gjorts. SGU förordar att karteringstakten fördubblas, dvs. ett kartblad per ett och ett halvt år, under en uppbyggnadsperiod av tre år. När uppbyggnadsperioden är avslutad bör takten drivas upp till ett kartblad per år, vilken enligt SGU är den optimala karteringsnivån. Med en sådan uppläggning skulle hela den svenska kontinentalsockeln kunna ha karterats med avseende på lösa avlagringar inom en 50-årsperiod.

SGU anser att den maringeologiska karteringen är en del av den geovetenskapliga infrastrukturen, dvs. den är en nationell angelägenhet. Finansieringen av en snabbare kartering bör därför enligt SGU ske med statliga medel tillskjutna över myndighetens ordinarie budget. De myndigheter som SGU har haft samråd med delar denna uppfattning.

Det miljökemiska analysprogram, som SGU föreslår skall kopplas till karteringen, syftar till att få fram underlag för bedömning av de karterade områdenas miljöstatus. Kostnaderna för detta program uppskattar SGU till ca 150 000 kr. per år. I detta belopp inryms kostnader för analyser och sammanställning av analysdata.

Det föreslagna interdisciplinära mätprogrammet har till syfte att kartlägga vilka miljöeffekter som utvinning av havets mineralresurser, t. ex. sand och grus, orsakar. Undersökningarna föreslås utföras i ett samordnat program där SGU, naturvårdsverket, fiskeristyrelsen och SMHI svarar för resp. kompetensområde. Den gemensamma kostnaden för de fyra berörda myndigheterna uppskattas av SGU till ca 1,5 milj. kr. per år. SGU föreslår bl. a. att de marina täktavgifter som staten tar in används för att täcka dessa kostnader. Under perioden 1978–1987 har den genomsnittliga inkomsten för staten från dessa täktavgifter uppgått till ca 550 000 kr. per år.

SGU redovisar slutligen i sin rapport till regeringen förslag till karteringsplan för tiden fram t. o. m. år 2000. Planen, som bygger på att ett nytt undersökningsfartyg kan tas i drift till fältningsåret 1992, omfattar följande områden i Kattegatt, Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken.

<u>Kartblad</u>	<u>Färdigt år</u>
Varberg	1990
Kungsbacka	1992
Gävle	1993
Trelleborg	1994
Ystad	1995
Simrishamn	1996
Karlskrona	1997
Umeå	1998
Kråkelund	1999
Arkösund	2000

SGU påpekar dock att karteringsplanen med de föreslagna områdena inte bör läggas fast för mer än tre år i taget. Skälet härför är att nya behov kan uppstå som kräver ändringar i planen.

Jag delar uppfattningen att det finns starka skäl som talar för en snabbare maringeologisk kartering av vår kontinentalsockel. Den plan med bl. a. förslag till karteringstakt och prioritering av karteringsområden som SGU efter samråd med berörda myndigheter redovisat bör i allt väsentligt kunna ligga till grund för åtgärder inom detta område. Chefen för industridepartementet avser att i sin anmälan till 1989 års budgetproposition redovisa förslag till åtgärder för att genomföra planen.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag anfört om en plan för en snabbare maringeologisk kartering.

E. Statsägda företag, m. m.**[3] Ändrade ekonomiska befogenheter för domänverket****1 Bakgrund**

Riksdagen har i juni 1987 beslutat om vissa frågor som berör samtliga affärsverk (prop. 1986/87: 99, KU 29, rskr. 226). Beslutet innebär bl. a. (jfr prop. 1986/87: 99, s. 108) att affärsverken och deras bolag skall styras som sammanhållna grupper av företagsenheter, oavsett i vilken associationsform verksamheten bedrivs. Beslutet innebär att riksdagen och regeringen i sin övergripande styrning skall behandla verk och bolag i ett sammanhang. Denna styrning skall ske på grundval av rullande flerårsplaner där verken i planerna skall redovisa mål för verket och koncernen, servicemål, verksamhetsstrategi, investeringsplaner samt resultat och lönsamhet. Sådana flerårsplaner skall införas i samtliga verkskoncerner. Riksdagen och regeringen bör koncentrera sin styrning till att fastställa servicemål, ekonomiska mål, t. ex. räntabilitets- och soliditetsmål och andra mål samt besluta om riktlinjer för verksamheten. Med utgångspunkt i dessa beslut skall sedan koncernstyrelser och koncernchefer organisera och driva verksamheten inom koncernerna.

Mot bl. a. denna bakgrund beslöt riksdagen i december 1987 om vissa ändrade ekonomiska befogenheter för affärsverket FFV (prop. 1987/88: 25, NU 12, rskr. 112). Enligt min bedömning bör även det andra affärsverket inom industridepartementets ansvarsområde — domänverket — få vissa ändrade ekonomiska befogenheter för att bl. a. underlätta för verket att i enlighet med riksdagens beslut verka som en koncern. Jag vill nu ta upp den frågan.

Domänverket och affärsverket FFV arbetar under kommersiella betingelser. Domänverket har t. ex. inte någon myndighetsfunktion utan konkurrerar på samma villkor som privata och statliga skogsbolag som drivs i

aktiebolagsform. Domänverket bör därför, i likhet med flertalet övriga affärsverk, få vissa utvidgade ekonomiska befogenheter.

I det följande kommer jag att lämna förslag till vissa ändrade ekonomiska befogenheter m. m. för domänverket. Utgångspunkten för förslagen är domänverkets skrivelse den 17 februari 1988 med hemställan om ändrade ekonomiska befogenheter för verket. En arbetsgrupp bestående av representanter för industridepartementet, finansdepartementet, riksrevisionsverket och domänverket har under våren och hösten 1988 analyserat och övervägt förslagen i denna skrivelse. Domänverkets skrivelse innehåller en hemställan om ändrade ekonomiska befogenheter inom fyra områden. Jag kommer här att behandla två av dessa. För de båda andra två områdena rörande antagande av ackordsförslag och tecknande av försäkringsavtal är jag inte nu beredd att föreslå ändrade befogenheter. Dessa områden är för närvarande föremål för översyn inom regeringskansliet.

Syftet med de föreslagna ekonomiska förändringarna är att domänverket skall få en mera självständig ekonomisk och finansiell ställning än tidigare. Det bör förbättra domänverkets konkurrenskraft att arbeta under likartade villkor som gäller för bolag och medföra att en effektivare affärsverksamhet uppnås inom såväl det skogsindustriella området som närliggande områden.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Domänkoncernen

Domänkoncernen består av domänverket med dotterbolag. Med dotterbolag menas sådana bolag vars aktier till mer än 50 % förvaltas av verket. Bland dotterbolagen ingår i första hand Domänföretagen AB som är holdingbolag för en bolagsgrupp innefattande ett femtontal företag samt DomänTurist AB och AB Göta kanalbolag.

Domänverket har att på företagsmässiga villkor driva skogsbruk och virkesförädling, förvalta statens skogar, marker och vatten samt driva annan därmed sammanhängande verksamhet. Skogsbruket är den dominerande verksamhetsgrenen, men verket arrenderar även ut jordbruksmark, hyr ut permanent- och fritidsbostäder samt upplåter jaktmarker och fiskevatten. Genom Domänföretagen AB med dotterbolag bedrivs dels virkesförädling, främst genom ett antal sågverk, men även t. ex. exploatering av grustäkter m. m., dels konsultverksamhet inom skogsbruket samt utveckling och försäljning av skogsindustritillbehör. Genom DomänTurist AB drivs och marknadsförs koncernens kommersiellt inriktade turistsatsningar, t. ex. campingplatser, stugbyar etc. Även inom AB Göta kanalbolag sker sådana satsningar tillsammans med driften av kanalen.

Av koncernens samlade omsättning år 1987 om 3 144 milj. kr. dominerade virkesförsäljningen med ca 63 %. Koncernens virkesförädlade del utgjorde ca 23 % av omsättningen. Denna andel beräknas under de närmaste åren öka till ca 30 % främst till följd av de sågverksförvärv m. m. från AB Statens Skogsindustrier (ASSI) som har skett under år 1988.

Ca 33 % av koncernens omsättning fanns hos dotterbolagen. Av koncernens ca 6 100 anställda arbetar ca 5 200 inom verket.

Prop. 1988/89:25
Bilaga 7

Domänkoncernen redovisade år 1987 en vinst före dispositioner och skatt om 285 milj. kr. varav 253 milj. kr. avsåg domänverket.

Domänkoncernen har under senare år utvecklats från att vara ett traditionellt affärsverk till en modern svensk skogskoncern med en omfattande vidareförädlingsverksamhet, bedriven i dotterbolagsform. Verksamheten bedrivs med hög affärsmässighet under marknadsmässig konkurrens och med krav på såväl ett skogsbruk med på lång sikt bästa möjliga ekonomiska utbyte som ett företagsekonomiskt tillfredsställande årsresultat. Koncernens vidare utveckling förutsätter emellertid fortsatta satsningar såväl inom verket som i dotterbolagen, inte minst för att tillvarata de integrationsfördelar som finns i kopplingen mellan ett effektivt och kundanpassat skogsbruk och en ändamålsenlig och konkurrenskraftig vidareförädlingsverksamhet. I sammanhanget kan nämnas att ca 25 % av domänverkets timmerproduktion går till egna sågverk.

2.2 Nuvarande ekonomiska och finansiella regler

Domänkoncernen består av två juridiskt skilda företagsformer. Domänverket är ett statligt affärsverk medan samtliga dotterföretag är aktiebolag. Affärsverken är – till skillnad från aktiebolag – inte någon självständig juridisk person. Affärsverken är vidare underkastade statliga förvaltningsrättsliga föreskrifter. Till skillnad från andra myndigheter har dock affärsverken i regel större frihet inom det ekonomiska och finansiella området. Den ekonomiska och finansiella handlingsfriheten inom affärsverken är dock mindre än inom aktiebolagen.

För domänverket gäller att dess verksamhet, inkl. investeringar, får finansieras genom i dess rörelse skapade medel, utdelningar från dotterbolag, försäljning av anläggningstillgångar eller via rörlig kredit i riksgäldskontoret. Upplåning av medel på den normala kreditmarknaden får inte ske. Verket beslutar självt över sina investeringar. Förvärv av aktier eller andra ägarkapitaltillskott till de direkt ägda dotterbolagen liksom försäljning av aktier får dock inte ske utan regeringens godkännande. Även markförvärv och markförsäljningar överstigande 1 milj. kr. kräver regeringens tillstånd.

Domänverket får placera sina likvida tillgångar räntebärande i svensk bank. Utlåning – utöver normala rörelsekrediter – får ej ske med undantag av lån till AB Statens Skogsindustrier (ASSI) och AB Göta kanalbolag.

Regeringen fastställer ett avkastningskrav på domänverket för fem år i taget. Kravet innebär för närvarande att verket skall inleverera till staten dels 51 % av årsresultatet, dels 40 milj. kr. Inleveransen får dock inte understiga 85 milj. kr. per år. För åren 1986 och 1987 har domänverket inlevererat till staten 172 milj. kr. resp. 169 milj. kr.

Beträffande kapitalöverföring mellan bolag eller mellan affärsverket och bolag under verket får domänverket sålunda för närvarande inte utan regeringens godkännande överföra medel i form av ägartillskott, lån eller borgensåtagande annat än i form av betalning för fullgjord prestation eller

sedvanliga förelsekrediter. Överföringar från dotterbolagen till domänverket kan i övrigt ske endast genom bolagsstämmbeslut avseende avkastning på ägarkapital.

Vad gäller Domänkoncernens aktiebolag drivs dessa enligt de generella bestämmelserna i aktiebolags- och bokföringslagen.

Prop. 1988/89: 25
Bilaga 7

2.3 Kassahantering

Mitt förslag: Domänverket får inom en ram av 150 milj. kr. jämte ränta överföra likvida medel mellan verket och dess dotterbolag i form av kortfristig utlåning resp. upplåning.

Domänverkets förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Skälen för mitt förslag: Såväl inom domänverket som inom dess dotterbolag bedrivs en ändamålsenlig kassahantering med syfte att på affärsmässiga grunder begränsa företagens finansiella kostnader. Inom både domänverket och Domänföretagsgruppen förekommer en central hantering av kassamedel med hjälp av bl. a. koncernkonton, varigenom företagens likvida flöde samlas och över- resp. underskott inom olika delar av företagen utjämnas. Någon utjämning av koncernens samlade likviditetsflöde över den gräns som i finansiellt hänseende går mellan verket och dess bolag kan dock med hänsyn till gällande regler inte ske.

Inom Domänföretagsgruppen utnyttjas för kortfristig finansiering en checkräkningskredit. Beroende på säsongmässiga skillnader i bolagens likviditetsflöde kan denna kredit beräknas variera mellan 0 och 180 milj. kr. under året. Hänsyn har härvid även tagits till under år 1988 tillkommande från ASSI förvärvade sågverksrörelser.

Domänverket strävar efter en viss kassahållning i syfte att utjämna svängningar i likviditetsströmmarna dels under året, dels under konjunkturer. Enligt nuvarande regler får verket placera likvida medel i bank.

För Domänkoncernen innebär nämnda förhållanden att affärsverkets kassa t. ex. kan vara positiv och placerad till en avkastning som motsvarar bankernas inlåningsränta samtidigt som bolagsgruppen kan vara tvingad att utnyttja en kortfristig kredit till en kostnad motsvarande bankernas utlåningsränta och förekommande kreditavgifter. Sammantaget innebär detta för koncernen en väsentligt ökad räntekostnad, jämfört med om koncernens kassahantering kunde göras gemensam.

För att skapa förutsättningar för en inom Domänkoncernen ändamålsenlig kassahantering och samtidigt säkerställa att en tydlig gräns bibehålls mellan affärsverkets och bolagsdelens medel delar jag domänverkets bedömning att verket för rörelsebetingad kortsiktig likviditetsutjämning skall få låna ut till resp. uppta lån från dotterbolag inom koncernen inom en ram av vid varje tidpunkt högst 150 milj. kr. jämte ränta. Jag föreslår sålunda att domänverket medges rätt att genomföra dessa ändringar rörande kassahanteringen.

Mitt förslag: Domänverket får för långfristiga investeringsändamål låna ut eller teckna borgen för lån till verkets dotterbolag intill en sammanlagd ram av vid varje tidpunkt högst 100 milj. kr. jämte ränta.

Domänverkets förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Skälen för mitt förslag: Inom Domänkoncernens dotterbolag pågår för närvarande ett omfattande investeringsprogram. Härvid kan nämnas såväl mycket stora sågverksinvesteringar inom Domänföretagsgruppen som betydande investering inom DomänTurist AB. Dessa investeringar avses till viss del finansieras genom långfristig upplåning inom resp. bolag.

Vid bolagens upplåning råder det förhållandet att en fordringsägare till något av bolagen inte kan ha några formella anspråk på affärsverket utan enbart på resp. bolag. För att Domänkoncernen skall kunna uppnå de villkor som koncernens reella soliditet skulle kunna antas berättiga till bör domänverket i vissa fall kunna ställa borgen för bolagens åtaganden eller – i mån av tillgång på utlåningsbara medel – självt kunna låna ut medel till dotterbolagen i syfte att begränsa koncernens samlade finansiella kostnader.

Den långfristiga nyupplåningen inom Domänkoncernens dotterbolag kan översiktligt beräknas till ca 50–75 milj. kr. under de närmaste åren. Sammantaget innebär detta en total långfristig upplåning om ca 100–125 milj. kr. Föreslagen ram medger sålunda dels en möjlighet till täckning av nyupplåningen, dels viss omplacering inom nuvarande upplåningsvolym.

Jag delar domänverkets bedömning att mot bakgrund av bolagsgruppens ökade verksamhet och omfattning samt det därmed omfattande investeringsprogrammet verket måste få ökade möjligheter att låna ut eller teckna borgen för lån till verkets dotterbolag. Jag föreslår därför att domänverket får låna ut eller teckna borgen för lån till verkets dotterbolag intill en sammanlagd ram av vid varje tidpunkt högst 100 milj. kr. jämte ränta.

3 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna att domänverket inom en ram av 150 000 000 kr. jämte ränta får överföra medel mellan verket och dess dotterbolag i form av kortfristig utlåning resp. upplåning (avsnitt 2.3),
2. godkänna att domänverket för långfristiga investeringsändamål får låna ut eller teckna borgen för lån till verkets dotterbolag inom en sammanlagd ram av vid varje tidpunkt högst 100 000 000 kr. jämte ränta (avsnitt 2.4).

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 oktober 1988

Föredragande: statsrådet Johansson

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

Trettonde huvudtiteln

B.Statlig rationalisering och revision, statistik m. m.

B 5. Viss rationaliserings- och utvecklingsverksamhet

Riksdagen har beslutat om ombildning av datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) till aktiebolag (prop. 1984/85: 225, FiU 1985/86: 4, rskr. 89) samt om den slutliga regleringen av ombildningen av DAFA till aktiebolag m. m. (prop. 1985/86: 112, FiU 1985/86: 20, rskr. 215).

Ombildningen till aktiebolag (DAFA Data AB) innebar att samtliga kunder skulle debiteras mervärdeskatt. Följden blev en kostnadsökning för icke mervärdeskatteskyldiga statliga kunder. Denna kostnadsökning hade inte beaktats i myndigheternas budgetförslag för budgetåret 1986/87. I beslutet om den slutliga regleringen angavs därför att DAFA Data AB under budgetåret 1986/87 skulle behålla en oförändrad prisnivå mot de statliga myndigheterna. För att kompensera DAFA Data AB för den resultatförsämring som därmed skulle bli följden fick bolaget ett preliminärt beräknat kapitaltillskott på 13 milj. kr. Tillskottet kunde dock slutgiltigt fastställas först efter bolagets bokslut hösten 1987.

Enligt bokslutet för DAFA Data AB blev det faktiska utfallet av mervärdeskatteskyldigheten 3 444 000 kr. större än det beräknade kapitaltillskottet exklusive mervärdeskatt. Anledningen till detta är dels att kapitaltillskottet var mervärdeskattepliktigt, vilket inte var förutsett, dels att tjänstevolymen blev större än beräknat. Med mervärdeskatt uppgick det totala beloppet till 4 258 500 kr.

Vid ombildningen till aktiebolag beräknades också 4,7 milj. kr. som en skuld för DAFA Data AB till staten. Detta belopp utgjorde skillnaden mellan de nettotillgångar som överfördes från myndigheten DAFA till aktiebolaget och det ägartillskott av kapital som bolaget behövde. Bokslutet visade emellertid att skulden till staten uppgick till endast 766 447 kr. plus upplupen ränta under 15 månader. Orsaken till detta är att större tillgångar än beräknat behövde överföras till centralnämnden för fastighetsdata i samband med att DAFAs driftställe i Gävle överfördes till nämnden.

Nettoeffekten av slutregleringen av DAFA:s ombildning till aktiebolag innebär att DAFA Data AB bör tillföras 3 400 000 kr. i form av ett kapitaltillskott. I detta ingår en kvittning av DAFA Data AB:s skuld till staten.

Prop. 1988/89: 25
Bilaga 8

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

till *Viss rationaliserings- och utvecklingsverksamhet* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag på 3 400 000 kr.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 oktober 1988

Föredragande: statsrådet Dahl

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89

Fjortonde huvudtiteln

A. Miljö- och energidepartementet m. m.

[1] A 2. Utredningar m. m.

Under denna anslagsrubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1988/89 anvisats ett reservationsanslag av 7,8 milj. kr. Den ingående reservationen under anslaget uppgick till ca 2,6 milj. kr. Utredningsverksamheten beräknas nu, bl. a. som en följd av verksamheten inom delegationen (ME 1987:03) för miljöprojekt Göteborg, bli mer omfattande och kostnadskrävande än vad som förutsågs vid anslagsberäkningen hösten 1987. Jag räknar nu med ett ytterligare medelsbehov på 5,7 milj. kr.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att
till *Utredningar m. m.* på tilläggsbudget I för budgetåret 1988/89
anvisa ett reservationsanslag av 5 700 000 kr.

C. Energi

[2] Verksamheten vid statens vattenfallsverk

Fr. o. m. budgetåret 1988/89 fastställer riksdagen omfattning och inriktning av statens vattenfallsverks (Vattenfalls) investeringar samt beslutar om finansiering av investeringarna (prop. 1987/88:87, NU 40, rskr. 376).

Vattenfall

Försäljning av aktier i Brävdalla Kraft AB

I skrivelse den 7 juni 1988 har Vattenfall redovisat samarbetet mellan Vattenfall och Norrköpings kommun om ett kraftvärmeverk i Norrköping inom ramen för det gemensamt ägda bolaget Brävdalla Kraft AB.

Samarbetet inom bolaget regleras av ett konsortialavtal från år 1967. Norrköpings kommun har sagt upp konsortialavtalet, vilket Vattenfall har

motsatt sig. Frågan om konsortialavtalets giltighet är föremål för prövning vid Stockholms tingsrätt. För närvarande vilar målet i tingsrätten eftersom förlikningsförhandlingar pågår mellan parterna.

Vattenfall och Norrköpings kommun har förlikningsvis erbjudit varandra att köpa den andra delägarens aktier i Bråvalla Kraft AB. Parterna har slutligen den 29 april och 6 juni 1988 träffat avtal om — med förbehåll för regeringens godkännande — att Norrköpings kommun skall överta Vattenfalls aktier för 200 milj. kr., att erläggas inom en fyraårsperiod.

Vattenfall har i skrivelsen hemställt att regeringen godkänner avtalet om försäljningen av aktier i Bråvalla Kraft AB.

Försäljning av andel i Sikfors kraftstation

I skrivelse den 7 september 1988 har Vattenfall redovisat förhandlingar som Vattenfall har fört med Piteå kommun om att rationalisera energiförsörjningen inom kommunen.

För närvarande ombesörjs den ledningsbundna energidistributionen inom kommunen av tre skilda företag: Piteå kommun, Piteortens Eldistributions AB — vilket är helägt av Vattenfall Energiverksgrupp AB (VEAB) — och Vattenfall.

Parternas avsikt har varit att på ett rationellt sätt samordna energiförsörjningen inom Piteå kommun. En avgörande förutsättning för att nå en överenskommelse med kommunen har enligt Vattenfall varit att Vattenfall avyttrar en del av Sikfors kraftstation till ett särskilt nybildat bolag som skall ägas gemensamt av Vattenfall genom VEAB och Piteå kommun.

Den nu träffade överenskommelsen innebär att VEAB och Piteå kommun bildar AB PiteEnergi med aktiefördelningen 50 % för Piteå kommun och VEAB vardera. AB PiteEnergi övertar samtliga aktier i Piteå Energiverk AB och Piteortens Eldistributions AB. Genom att dessa två bolag får en gemensam ägare möjliggörs en samordning av verksamheten inom dessa bolag.

AB PiteEnergi skall dessutom enligt överenskommelsen förvärva 25 % av Sikfors kraftstation från Vattenfall för Vattenfalls självkostnader. Det fortsatta samarbetet avseende Sikfors kraftstation skall, enligt Vattenfall, grundas på att Vattenfall svarar för löpande administration, drift och underhåll av stationen samt att den producerade energin och de årliga kostnaderna fördelas mellan ägarna i proportion till ägarandelarna.

Vattenfall framhåller i skrivelsen att överenskommelsen med Piteå kommun är i linje med Vattenfalls allmänna strävan att utöka och bredda samarbetet med kommunerna samt att rationalisera energiförsörjningen.

Vattenfall har i skrivelsen hemställt att regeringen godkänner överlåtelse och försäljning av 25 % av Sikfors kraftstation till AB PiteEnergi.

Föredraganden

Riksdagen har bemyndigat regeringen att, inom en ram om högst 5 milj. kr. per budgetår, besluta om försäljning av aktier som förvaltas av statens

vattenfallsverk (prop. 1983/84:100 bil. 14 s. 137, NU 30, rskr. 297). I fråga om avyttring av fastigheter framgår av förordningen (1971:727) om försäljning av staten tillhörig fast egendom att regeringen utan riksdagens samtycke får medge Vattenfall att avyttra Vattenfall tillhörig egendom, om taxeringsvärdet eller, där sådant värde inte är åsatt, det vid särskild värdering utrönta saluvärdet inte överstiger 5 milj. kr.

Prop. 1988/89: 25
Bilaga 9

Avyttring av aktier i Bråvalla Kraft AB

Den uppgörelse som träffats mellan Vattenfall och Norrköpings kommun innebär att samarbetet inom Bråvalla Kraft AB upphör. Eftersom ingen av parterna önskar fortsätta samarbetet har jag ingen erinran mot överenskommelsen. Då regeringen enligt gällande regler inte har rätt att utan riksdagens godkännande medge Vattenfall att avyttra aktierna, förordar jag att frågan underställs riksdagens prövning och att regeringen bemyndigas att godkänna avtalet om försäljning av aktier i Bråvalla Kraft AB för 200 milj. kr. Likviden bör av Vattenfall användas för att amortera statslånet.

Avyttring av aktier i Sikfors kraftstation

Vattenfalls överenskommelse med Piteå kommun innebär enligt min mening ett viktigt steg för att rationalisera energidistributionen i Piteå kommun. Försäljningslikviden bör även i detta fall användas för att amortera statslånet. Frågan om avyttring av 25 % av Sikfors kraftstation är av den arten att ett godkännande av riksdagen behövs. Jag förordar att ett sådant godkännande inhämtas.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att godkänna avtalet den 29 april och 6 juni 1988 mellan statens vattenfallsverk och Norrköpings kommun om försäljning av statens aktier i Bråvalla Kraft AB till Norrköpings kommun,
2. bemyndiga regeringen att godkänna att statens vattenfallsverk avyttrar 25 % av Sikfors kraftstation.

över anslag som regeringen begär på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1988/89.

Statsutgifter*II. Justitiedepartementet*

D 7 Information till nämndemän, *reservationsanslag* 5 000 000

F 7 Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital m. m.,
reservationsanslag 7 300 000

IV. Försvarsdepartementet

F 19 Anskaffning av materiel för kustbevakningen, *förslagsanslag* 22 000 000

K 7 Nämnden för vapenfriutbildning, *förslagsanslag* 1 200 000

VIII. Utbildningsdepartementet

F 8 Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m., *förslagsanslag* 7 105 000

G 24 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland, *förslagsanslag* 4 056 000

X. Arbetsmarknadsdepartementet

D 1 Statens invandrarverk, *förslagsanslag* 25 800 000

D 2 Informationsverksamhet, *reservationsanslag* 1 450 000

XII. Industridepartementet

C 2 Lokaliseringsbidrag m. m., *reservationsanslag* 35 000 000

XIII. Civildepartementet

B 5 Viss rationaliserings- och utvecklingsverksamhet, *förslagsanslag* 3 400 000

XIV. Miljö- och energidepartementet

A 2 Utredningar m. m., *reservationsanslag* 5 700 000

Summa**118 011 000**

